

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Katedra správní vědy a správního práva

Diplomová práce

**Státní památková péče v ČR v postavení
dotčeného orgánu**

Zuzana Uhrová

2010/2011

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Postavení státní památkové péče v ČR v postavení dotčeného orgánu“ zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.

Děkuji vedoucí mé diplomové práce, JUDr. Aleně Klikové, PhD., za její cenné rady a odborný dohled při zpracování zvoleného tématu. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu a trpělivost.

Obsah

Úvod	6
1. Historický vývoj památkové péče	8
2. Státní památková péče – zákonná úprava, základní pojmy a organizace	11
2.1. Zákonná úprava	11
2.2. Kulturní památka – vznik a práva a povinnosti vlastníka	12
2.3. Systém fungování	14
2.4. Organizace státní památkové péče.....	14
2.4.1. Ministerstvo kultury	14
2.4.2. Krajské úřady a obce s rozšířenou působností.....	15
2.4.3. Komise státní památkové péče, konzervátor státní památkové péče a zpravodajové státní památkové péče.....	16
2.4.4. Národní památkový ústav	17
3. Dotčené orgány	19
3.1. Pojem a právní úprava dotčených orgánů.....	19
3.2. Závazné stanovisko, stanovisko, koordinované stanovisko	22
4. Státní památková péče ve správním řízení	31
4.1. Závazné stanovisko podle zákona o státní památkové péči.....	31
4.2. Státní památková péče ve vztahu ke stavebnímu zákonu – územní plánování.....	35
4.2.1. Územně plánovací dokumentace	36
4.2.2. Územní řízení.....	39
4.3. Stavební řád	41
5. Pozitiva a negativa současné památkové péče.....	45
Závěr	49
Seznam použitých zdrojů.....	51
Zusammenfassung	54

Klíčová slova

dotčený orgán
koordinované závazné stanovisko
kulturní památka
nemovitost
správní orgán
správní rozhodnutí
správní řízení
stanovisko
státní památková péče
vyjádření
závazné stanovisko

Zkratky

MK - Ministerstvo kultury
NPÚ - Národní památkový ústav
NSS – Nejvyšší správní soud
OÚ – Obecní úřady s rozšířenou působností
SZ – Stavební zákon (183/2006 Sb.)
SŘ – Správní řád (500/2006 Sb.)
ZSPP – Zákon o státní památkové péči (č. 20/1987 Sb.)

Úvod

Státní památková péče je součástí veřejné správy a stejně jako celou veřejnou správu, tak i péči o památky ovlivňují poměrně složité procesní postupy, které se pokusím vysvětlit a utřídit především tam, kde vystupuje státní památková péče jako dotčený orgán.

Vzhledem k postavení památkové péče v systému práva a k většinou protichůdným zájmům, je velmi složité vytvořit vyvážený právní předpis, což se projevuje v dlouholeté snaze o předpis nový. Ve své práci používám především tyto tři zákony v jejich aktuálním znění: zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Cílem této práce je vyložit správní postupy na úseku památkové péče, a to s ohledem na poměrně nově přijaté zákony (SZ, SŘ), které už se ovšem za dobu své účinnosti vžily.

Pro pochopení současnosti je třeba znát minulost. Proto se na začátku práce věnuji historickému vývoji památkové péče, a to jak obecně ve světě, tak především v Rakousko-Uhersku a dále ve státních formách, kterými si Česká republika ve 20. století prošla.

Stejně jako znát historii je nutné vědět, jak celý systém památkové péče funguje, jakou pravomoc a působnost mají jeho orgány, jejich práva a povinnosti nebo jakými úkoly je pověřena odborná organizace.

V další části jsem se zaměřila na dotčené orgány obecně, tedy na to, jak a kde jsou upraveny v zákoně a na jejich působnost. K dotčeným orgánům neodmyslitelně patří i akty, které vydávají, jako jsou stanoviska, závazná stanoviska a koordinovaná stanoviska, a rozdíl mezi nimi.

Těžiště práce leží v analýze dotčených orgánů státní památkové péče při postupech podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Je důležité především zmínit rozdíly mezi

závaznými stanovisky podle zákona o státní památkové péči, může se jednat buď o samostatné rozhodnutí nebo o stanovisko podmiňující konečné rozhodnutí stavebního úřadu.

V poslední části jsem se snažila hledat pozitiva i negativa současné památkové péče v České republice a rozebrat jejich příčiny a důsledky.

Práce se zabývá jen velmi úzkým okruhem správy památkové péče, ale, dle mého názoru, jedním z nejdůležitějších pro zachování našeho kulturního dědictví.

1. Historický vývoj památkové péče

První základy k dnešní památkové péči byly položeny v renesanční Itálii, kde se už od 15. století snažili o zachování antických památek. „*Je to ve vývoji společnosti poprvé, kdy člověk se poznává v dílech a jednáních přes tisíc let starších, vidí v nich předstupu své vlastní umělecké, kulturní i politické činnosti a v minulosti nalézá hodnoty živé pro současnost.*“¹

U nás samozřejmě nešlo o ochranu antických památek, ale v 16. století v době reformace, která zapříčinila spíše ničení hlavně církevních památek, se někteří snažili památky ochránit a zachovat je pro budoucí generace a kvůli úctě, kterou cítili k předkům a jejich dílům. V 17. století jsou to pak národně patriotické motivy staré rodové šlechty, které chrání památky před zničením. Objevují se i snahy o restauraci a obnovu památek.

Skutečné základy moderní památkové péče nalezneme ve Francii v revolučním období, kdy byly položeny jak právní, tak i organizační základy památkové péče jako složky státní správy.

V době národního obrození rostlo nejen sebevědomí českého národa a jeho nacionální cítění, ale i zájem o ochranu památek a jejich dochování, což znamenalo i některá praktická opatření, která můžeme dodnes vidět. Např. bylo roku 1818 založeno Vlastenecké muzeum, dnešní Národní muzeum.

V 19. století se pak ochrana památek jak po stránce praktické, tak i teoretické rozvíjí a dozrává. V roce 1850 byla založena Ústřední komise pro zjišťování a zachování stavebních památek, jejíž činnost byla bohužel spíše administrativní a na osud památek neměla velký vliv. Zájmy památek ale hájily i jiné instituce a dobrovolné organizace, např. Archeologický sbor, Svatovítská jednota, Umělecká beseda, časlavská Včela nebo kutnohorský Vocel. V roce 1872 byla komise přejmenována na Ústřední komisi k vyhledávání a zachování uměleckých a historických památek a byl schválen nový statut

---

¹ VINTER, V. *Úvod do dějin a teorie památkové péče*. 1. díl. 2. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1982, s. 12.

komise, což ale nezměnilo její spíše administrativní ráz. Přesto můžeme Ústřední komisi považovat za první organizovanou instituci pro památkovou péči v českých zemích.

Průlom a změnu v památkové péči přineslo 20. století a Alois Riegl. Jeho dílo *Der Moderne Denkmalkultus, sein Essen und seine Entstehung*, přineslo nejen návrh na reorganizaci veřejné památkové péče v Rakousku, ale vedlo v péči o zachování památek k metodě konzervační, která respektovala stáří památek a cílem má být památku uchovat, ne ji puristicky obnovovat do původního stavu. Až do první světové války nastal v památkové péči po celé Evropě čilý ruch, státní činnost se prolínala s dobrovolnou a definitivně zvítězila metoda konzervační.

První světová válka přerušila všechny snahy o obnovení a ochranu památek, orgány památkové péče fungovaly jen minimálně, pokud vůbec.

Nově vzniklá Československá republika v roce 1918 recipovala rakouské normy pro organizační i právní strukturu památkové péče. Ústředním orgánem se stalo ministerstvo školství a národní osvěty. Státní památkové úřady vznikaly postupně v Praze, Brně a na Slovensku. Státní ústav fotoměřický byl zřízen pro dokumentaci památek a Státní ústav archeologický pro archeologické památky a jejich studium. 29.10.1918, tedy druhý den po vzniku republiky, bylo vydáno nařízení Národního výboru československého, kterým byla vyhlášena ochrana všech uměleckých a historických památek a zákaz jejich vývozu a zavlčení, avšak samostatný zákon o kulturních památkách nebyl v této době, především pro odpor církve a soukromých vlastníků, přijat. V roce 1937 vyšlo první číslo oficiálního časopisu památkové péče, *Zprávy památkové péče*, který vychází do současnosti.

Během nacistické okupace a druhé světové války byla památková péče, stejně jako vše ostatní, pod dozorem Německa, konkrétně úřadu německého státního sekretáře. Nicméně i v této velmi neutěšené době lze v památkové péči vidět jeden světlý bod, konečně vyšel předpis, který se týkal památek, a to nařízení vlády č. 274/1941 Sb., o

archeologických památkách. V praxi však o památky pečováno nebylo a byly spíše zabavovány, ničeny a kradeny.

Po druhé světové válce došlo ke změnám jak na poli domácím, tak mezinárodním. V roce 1946 je založena Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO²) se sídlem v Paříži a péče o kulturní statky je trvalou součástí jejího programu. S nástupem komunistického režimu souvisí i velké reorganizační změny památkových orgánů. Památkové úřady v Praze a Brně byly zrušeny. Jejich správní úkoly spadaly pod ministerstvo školství, věd a umění a krajské národní výbory. Úkoly odborné, vědecké a poradenské pod nově založený Státní památkový ústav. S velkými změnami společenskými i hospodářskými souvisí i přijetí právních předpisů³, díky kterým se spousta památek stalo státním majetkem. Státní památková správa vznikla v roce 1953, byly v ní soustředěny ústřední památkové orgány: Státní památkový ústav, Státní fotoměřický ústav a Národní kulturní komise. Protože se ale nedočkala právního podložení byla Státní památková péče později zrušena a památkovou péči řídilo ministerstvo školství a kultury⁴ a odpovědnost za výkon státní památkové péče přešla decentralizací na krajské národní výbory. Státní ústav památkové péče a ochrany přírody byl zřízen pro vědeckou, odbornou a poradenskou činnost. Konečně byl v roce 1958 vydán i zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ke kterému do roku 1960 přibyly i prováděcí předpisy. Byl to historicky první zákon o ochraně památek, který u nás byl vydán. Platil až do roku 1987, kdy byl přijat současný platný zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který už byl mnohokrát novelizován. Již od roku 1999, kdy byl schválen věcný záměr nového zákona, který byl později Poslaneckou sněmovnou vrácen vládě nazpět, se čeká, kdy bude nový památkový zákon skutečně přijat.

---

² United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

³ Konfiskační dekrety, první a druhá pozemková reforma.

⁴ Poradním orgánem se stala Ústřední komise státní památkové péče.

2. Státní památková péče – zákonná úprava, základní pojmy a organizace

Pod organizací řadíme nejen chování státu vůči kulturnímu dědictví, ale i jeho chování vůči soukromým vlastníkům památek. Stát se snaží usměrňovat vlastníky pomocí různých zákonů a předpisů k tomu, aby i oni zachovávali památky pro budoucí generace, i když to pro ně nemusí být, a zpravidla skutečně není, finančně výhodné a není to ani jejich zájem. „*Plnění povinnosti údržby a obnovy kulturní památky může pro vlastníka znamenat velmi náročný úkol a určité zvýšené finanční náklady. Avšak péči o kulturní památku, zejména její zabezpečení proti poškození a zcizení, jakož i její údržbu a obnovu, nelze z právních důvodů zajišťovat jinak než prostřednictvím vlastníka kulturní památky, což je ostatně obecně platný princip péče o památkový fond nejenom v členských státech Evropské unie, ale ve světě vůbec.*“⁵

K tomu, aby stát mohl v této oblasti efektivně působit, potřebuje institucionální zabezpečení, které bude působit komplexně a bez velkých časových průtahů.

2.1. Zákonná úprava

Zákonnou úpravu státní památkové péče nalezneme v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále jen „ZSPP“), a v prováděcích předpisech k němu. Tento zákon byl nesčetněkrát novelizován, v některých letech i dvakrát, naposledy v roce 2010. Je to pochopitelné vzhledem k době jeho vzniku a změnám ve společnosti. O nový zákon se naše zákonodárství pokouší už přes deset let, leč zatím bezúspěšně. Inkorporací se také součástí českého právního řádu staly mezinárodní smlouvy, např.: Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy⁶ a Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy.⁷

---

⁵ KAIGL, J. *Památková péče. In Sborník statí o kultuře v letech 1998-2003*. 1. vyd., Praha: Ministerstvo kultury ČR, s. 13.

⁶ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č.73/2000 Sbírkou mezinárodních smluv.

⁷ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č.99/2000 Sbírkou mezinárodních smluv.

Zákon obsahuje jak definice pojmů, které souvisí s památkovou péčí (kulturní památka, památková zóna, památková rezervace...), péči o kulturní památky z pohledu státu i vlastníků, sankce za neplnění povinností uložených zákonem, tak i ustanovení o organizaci a orgánech státní památkové péče.

2.2. Kulturní památka – vznik a práva a povinnosti vlastníka

Nejdůležitějším a základním, od čeho se odvíjí vše ostatní, je pojem kulturní památka a její vznik.

Věc (movitou i nemovitou) prohlašuje za kulturní památku ministerstvo kultury, a to na návrh kterékoli fyzické nebo právnické osoby. Vlastníka jen vyrozumí o podání návrhu a ten má právo se k návrhu vyjádřit. To znamená, že věc může být prohlášena za kulturní památku i proti vůli vlastníka, který musí rozhodnutí strpět. Nerovnost mezi ministerstvem kultury (dále jen „MK“) a vlastníkem je zde očividná. MK má jen oznamovací povinnost, vlastník je oproti tomu povinen nejen strpět prohlášení věci za kulturní památku, ale plyne mu z toho celá řada dalších povinností. Mezi doručením oznámení a rozhodnutím musí věc chránit před poškozením, zničením nebo odcizením a informovat o každé změně vlastnictví nebo užívání. Po prohlášení za kulturní památku o ni musí na vlastní náklady pečovat, udržovat ji, chránit ji před poškozením, zničením, odcizením, je povinen užívat ji jen způsobem, který odpovídá jejímu kulturnímu významu, památkové hodnotě a technickému stavu.

Zde bychom mohli vidět rozpor s Listinou základních práv a svobod (čl.11), pokud jde o vlastnictví a volné nakládání s ním. Ale vlastnictví zavazuje a odstavec čtvrtý v článku 11, dovoluje omezení ve veřejném zájmu, což je případ kulturních památek, protože je ve veřejném zájmu národa, ale i každého člověka, ochrana a zachování kulturního dědictví nejen pro nás, ale i pro budoucí generace.

Vždy je však důležité vážit jak veřejný zájem, tak soukromý zájem vlastníka: „Správní orgán musí při rozhodování na úseku památkové ochrany pečlivě vážit, zda omezení vlastnického práva, kterým je i závazné stanovení, jakým způsobem vlastník nemovitosti nacházející se na území památkové rezervace smí (či naopak nesmí) tuto nemovitost opravit, upravit či přebudovat, je proporcionální veřejnému zájmu na zachování památkové hodnoty dané lokality. Památková ochrana tedy nesmí volit extrémní řešení, nezohledňující v potřebné míře i jiné konkurující legitimní zájmy, práva či hodnoty a musí usilovat o co nejmenší omezení vlastnických práv dotčených vlastníků nemovitostí, která ještě vedou k dosažení cíle této ochrany.“⁸

Další povinnosti vlastníka jsou spojené s oznamovací povinností, jestliže dojde k ohrožení nebo poškození památky. Pokud chce vlastník kulturní památky nebo vlastník nemovitosti, která není kulturní památkou, ale nachází se v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu, provádět obnovu podle § 14 odst. 1 a 2 ZSPP, musí si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu s rozšířenou působností nebo kraje v případě národní kulturní památky. K tomuto blíže kapitola 4.

Neplní-li vlastník povinnosti uložené mu zákonem, obecní úřad vydá opatření, která je vlastník povinen provést v určené lhůtě. V případě neplnění opatření, má obecní úřad právo učinit nezbytné úkony na náklady vlastníka.

Vlastníkovi či správci kulturní památky může být uložena sankce za neplnění povinností stanovených zákonem v podobě pokuty.

Zákon dává i možnost vyvlastnění nemovité kulturní památky, ale jen tehdy, když vlastník zanedbává trvale své povinnosti, ohrožuje ji nebo ji neužívá v souladu s jejím významem, ať už historickým, kulturním nebo technickým. Stát musí nejprve s vlastníkem jednat o jejím odkoupení, až pak může obecní úřad s rozšířenou působností podat návrh a stavební úřad o vyvlastnění rozhodnout.

---

⁸ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13.08.2009, čj. 7 As 43/2009 – 52.

Omezení vůči vlastníkovi památek jsou, do určité míry, kompenzována. Za kompenzaci můžeme považovat bezplatnou odbornou pomoc při obnově, kterou poskytuje Národní památkový ústav (dále jen „NPÚ“), a také příspěvek na obnovu, o který může vlastník požádat a obec nebo kraj mu ho můžou poskytnout. Na tento příspěvek ovšem není nárok a je na uvážení orgánu státní správy, zda jej poskytne či nikoli.

2.3. Systém fungování

Organizaci a výkon památkové péče zajišťuje stát. Systém funguje v určité dvojkolejnosti, můžeme ho rozdělit na složku správní (výkonnou) a na složku odbornou. Správní úřady vykonávající památkovou péči jsou MK (ústřední orgán), krajské úřady a obce s rozšířenou působností. 1. 1. 2003 vznikla nově vytvořená odborná organizace: Národní památkový ústav.

Tato dvojkolejnost s sebou přináší některé problémy, především v komunikaci a požadavcích jednotlivých orgánů státní památkové péče. Národní památkový ústav poskytuje konzultace při opravě památek, ale obec s rozšířenou působností nebo kraj je povoluje, což někdy vlastníkům památek způsobuje komplikace.

2.4. Organizace státní památkové péče

Organizace státní památkové péče je upravena v části čtvrté ZSPP. Správní orgány tvoří určitou pyramidu, na jejímž vrcholu stojí MK, které kooperuje na celostátní úrovni. Všechny orgány jsou povinny v mezích své působnosti dohlížet na dodržování ZSPP a vykonávat státní správu na úseku státní památkové péče.

2.4.1. Ministerstvo kultury

Ústředním orgánem pro státní památkovou péči je MK, které mimo jiné:

- zpracovává dlouhodobé výhledy rozvoje státní památkové péče
- sestavuje a provádí komplexní péči o kulturní památky a vytváří pro ni podmínky
- uplatňuje stanoviska k politice a zásadám územního rozvoje

- koordinuje vědeckovýzkumnou činnost
- zabezpečuje mezinárodní spolupráci v oblasti památkové péče⁹

Ministerstvo je odvolacím orgánem pro rozhodnutí, která ve správním řízení vydají krajské úřady nebo Magistrát hlavního města Prahy.

MK zřizuje specializovaný kontrolní orgán, památkovou inspekci, která má především za úkol kontrolovat dodržování ZSPP. Při své činnosti spolupracuje se všemi ostatními orgány státní památkové péče.¹⁰ Stanovený a přesně ohraničený okruh záležitostí, které památkové inspekci přiřazuje ZSPP, ji z hlediska funkčního pojetí řadí ke správním úřadům, ovšem z pohledu institucionálního se jedná o odbor ministerstva.¹¹

Dalším, kdo kontroluje kulturní památky, je celní úřad, jejichž postavení se se vstupem ČR do Evropské unie změnilo. Celní úřady se zajímají hlavně o památky, jež mají být vyvezeny z ČR nebo naopak do ČR dovezeny, jde tedy o dohled nad dodržováním ustanovení § 20 ZSPP.

2.4.2. Krajské úřady a obce s rozšířenou působností

Krajské úřady působí v památkové péči jak v přenesené, tak v samostatné působnosti. V přenesené především řídí výkon státní památkové péče v kraji, dále:

- plní úkoly orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky (např. vydání závazného stanoviska, dozor při obnově)
- uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci, pokud jde o památkovou zónu nebo nemovitou kulturní památku.
- působí jako dotčený orgán, pokud jde o nepředvídané nálezy, ke kterým došlo při řízení podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

V samostatné působnosti pak krajské úřady schvalují koncepci podpory státní památkové péče v kraji, schvalují návrhy k zachování a

---

⁹ § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPP“).

¹⁰ § 27 ZSPP

¹¹ ZÍDEK, M. - KLUSOŇ, J. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha : ABF, 2005, s. 121.

obnově památek a usměrňují kulturně výchovné využití památek v kraji.¹²

Krajské úřady jsou odvolacím orgánem pro rozhodnutí vydaná ve správním řízení obcemi s rozšířenou působností.

Obecní úřady s rozšířenou působností vykonávají a organizují státní památkovou péči ve svém obvodu, musejí se držet koncepce rozvoje státní památkové péče v ČR. ZSPP jim dává nejširší rozhodovací pravomoc. Obecní úřad s rozšířenou působností:

- se podílí na krajské koncepci státní památkové péče a na návrzích k zachování a obnově památek
- jako dotčený orgán vydává závazné stanovisko pro řízení před jinými správními úřady, která se týkají památek
- vykonává dozor, pokud jde o stavební práce na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale leží např. v památkové zóně¹³

Každá obec pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, zda vlastníci těchto památek dodržují povinnosti stanovené jim zákonem.¹⁴

2.4.3. Komise státní památkové péče, konzervátor státní památkové péče a zpravodajové státní památkové péče

Komisi státní památkové péče zřizuje rada kraje nebo rada obce s rozšířenou působností jako pracovní komisi. Jejím úkolem je posouzení a koordinace úkolů státní památkové péče.

Konzervátor je členem komise, může ho jmenovat rada obce po vyjádření odborné organizace státní památkové péče jako dobrovolného pracovníka. Jeho úkolem je sledovat stav památek a informovat o něm, ochraně a využití památek, může navrhnout opatření ke zlepšení a napomáhat propagaci památek a památkové péče.

Zpravodaj je další dobrovolný pracovník, kterého na návrh konzervátora může jmenovat obec s rozšířenou působností. Zpravodaj

---

¹² § 28 a 28a ZSPP

¹³ § 29 ZSPP

¹⁴ § 30 ZSPP

je jmenován pro určitý územní obvod a jeho povinností je spolupracovat s konzervátorem při plnění jeho úkolů.

V praxi obecních úřadů s rozšířenou působností je však jmenováno jen velmi malé množství konzervátorů nebo zpravodajů.

2.4.4. Národní památkový ústav

Od 1. ledna 2003 se odborná organizace státní památkové péče, která se věnuje odborné činnosti a její koordinaci, nazývá Národní památkový ústav. NPÚ se dělí na ústřední pracoviště v Praze a územní pracoviště, která najdeme v každém kraji, je státní příspěvkovou organizací a v právních vztazích vystupuje svým jménem. NPÚ nemá ZSPP ani žádným jiným právním předpisem svěřenou rozhodovací pravomoc.

NPÚ má podle zákona ve své působnosti spoustu úkolů:

- zpracovává rozbor současného stavu a prognózy vývoje státní památkové péče
- zabývá se vědeckovýzkumnou činností, teorií, metodologií a metodikou
- je dokumentačním a informačním pracovištěm státní památkové péče
- připravuje podklady k prohlášení věci za kulturní památku
- poskytuje bezplatnou pomoc vlastníkům kulturních památek při péči o jejich majetek
- odborně dohlíží na komplexní péči o kulturní památky¹⁵

„Právě odborná služebnost je podstatnou rolí institucí památkové péče (viz NPÚ) při spolupráci s vlastníky, státní správou, samosprávou i občanskými zájmovými společnostmi na zachování památkových hodnot prostředí našeho života.“¹⁶

NPÚ se nevěnuje jen odborné činnosti, ale i činnosti publikační. Časopis *Zprávy památkové péče* vychází šestkrát ročně. První číslo vyšlo již roku 1937. NPÚ se neustále snaží přiblížit svoji práci veřejnosti, a to jak prezentací prací odborníků, tak i podporou

---

¹⁵ § 32 ZSPP

¹⁶ HORYNA, M. *Úvod. In Dějiny umění v české společnosti: otázky, problémy, výzvy.* Argo, 2004, s. 241.

fungování státních památek. Mediální plán NPÚ (téma pro říjen 2010 až březen 2011 – Současná architektura a historické město), který je sestavován každoročně, má dvě linie – odbornou památkovou péči a správy památkových objektů. Do projektu se zapojují všechny regiony České republiky, a to především díky síti public relations a edičních pracovníků ve spolupráci s památkáři a specialisty.¹⁷

NPÚ vede Ústřední seznam kulturních památek. „*Ačkoli by z pojmu „Ústřední seznam kulturních památek“ mohlo vyplývat, že jde o pouhou evidenci kulturních památek, jeho obsah je širší. Ústřední seznam není jen prostým soupisem kulturních památek, ale tvoří jej stejnopis rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku, rejstřík, evidenční listy a dokumentace včetně fotografií.*“¹⁸

---

¹⁷ *Národní památkový ústav: Tiskový servis, vztahy k veřejnosti*. Citováno 2.2.2011. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/narodni-pamatkovy-ustav/tiskovy-servis-vztahy-k-verejnosti/>

¹⁸ ZÍDEK, M. - KLUSOŇ, J. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha : ABF, 2005, s. 20.

3. Dotčené orgány

3.1. Pojem a právní úprava dotčených orgánů

Předmět úpravy v zákoně č. 500/2004 Sb. je definován v § 1: „*Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen "správní orgán")*“.¹⁹

Do veřejné správy zahrnujeme jednak státní správu a jednak samosprávu. Subjekty působící ve veřejné správě nakládají s veřejnou mocí, kterou uskutečňují ve veřejném zájmu a k zabezpečení tohoto veřejného zájmu. Můžeme ji rozdělit na moc státní, kterou disponuje sám stát, a zbývající veřejnou moc, kterou disponují subjekty nestátního charakteru, které ale spravují veřejné záležitosti (zejména subjekty územní samosprávy).²⁰

Správní orgány jsou tím hlavním subjektem, který vykonává veřejnou moc. Lze je členit na správní orgány úředního typu (správní úřady), kam patří většinou orgány státní správy, a neúředního typu, kam se naopak většinou řadí orgány samosprávy.²¹ Správní orgány mohou být zřízené pouze zákonem, který zároveň vymezí jejich pravomoc a působnost – územní a věcnou.²²

Správní orgán, který vykonává svou činnost, většinou zasáhne i do sféry jiného orgánu, na to pamatuje další ustanovení, které říká, že orgány vzájemně spolupracují a dbají vzájemného souladu postupů, pokud jsou vykonávány současně. „*Toto obecné ustanovení by nicméně samo o sobě nestačilo a správní praxe si již dávno vynutila právní regulaci situací a postupů, kdy se výkon působnosti jednoho správního orgánu dotýká výkonu působnosti jiného správního orgánu (právní úprava mluví o dotčených orgánech, resp. dotčených*

¹⁹ § 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SR“).

²⁰ PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. 7. doplněné a aktualizované vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2007, s. 48 a 49.

²¹ PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. 7. doplněné a aktualizované vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2007, s. 125.

²² Čl. 79 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

orgánech státní správy).“²³ Jinak řečeno, odvětvové zákony svěřují ochranu svých zájmů určitému správnímu orgánu, který pak jako jediný může rozhodovat v řízení o právech a povinnostech v rámci daného zákona, a pokud se tohoto dílčího zájmu dotýká i řízení vedené před jiným orgánem v rámci jiného odvětvového zákona, je tento jiný orgán orgánem dotčeným.

Předchozí zákon, který upravoval procesně postupy správního řízení, č. 71/1967 Sb., o správním řízení, neznal pojem dotčeného orgánu. Ale mohli jsme jej nalézt v některých odvětvových zákonech, např. zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řízení. Proč jsou do nového správního řádu zařazeny a jaký je jejich účel najdeme v důvodové zprávě: *„Právní úprava postavení dotčených orgánů a součinnost mezi nimi by měla přispět k větší efektivitě veřejné správy a měla by též umožnit, aby místo zdvojování určitých fází řízení došlo ke společnému úkonu nebo vzájemné zastupitelnosti.*“²⁴

Pojem dotčeného orgánu je upraven v části třetí ve zvláštních ustanoveních o správním řízení, konkrétně § 136. Dotčené orgány jsou zde uvedeny taxativně, to znamená, že jiné, než zde vyjmenované, nemohou mít postavení dotčeného orgánu. Jsou to tedy orgány, o kterých tak stanoví zvláštní zákon, správní orgány a jiné orgány veřejné moci příslušné k vydání závazného stanoviska nebo vyjádření, které je podkladem rozhodnutí správního orgánu nebo územně samosprávné celky, jestliže se věc týká jeho samosprávy.²⁵

Dotčené orgány mají v rámci řízení stanovená jak práva (procesní pravomoci), tak i povinnosti, které navazují na zásady správního řízení stanovené v části první SŘ. Musejí poskytovat informace důležité pro řízení správnímu orgánu, který vede řízení, nebude-li tím porušena povinnost podle zvláštního zákona (povinnost mlčenlivosti, ochrana utajovaných skutečností...). Mají právo nahlížet do spisu a

---

²³ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář.* 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 738.

²⁴ ONDRUŠ, R. *Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami.* Praha : Linde Praha, a.s., 2005, s. 387.

²⁵ § 136 odst. 1 a 2 SŘ.

obdržet kopie materiálů, které tvoří součást spisu. Pokud je třeba nebo pokud si to dotčené orgány vyhradily, mohou se vyjadřovat k podkladům pro vydání rozhodnutí. Je jasné, že se orgán nebude vyjadřovat ke svému stanovisku a podkladům, které pro něj použil, zákon zde má na mysli spíše závazné stanovisko jiného dotčeného orgánu. Proto v odstavci 6 počítá i s možností, že se dotčené orgány mohou dostat do sporu mezi sebou navzájem nebo s orgánem, který vede správní řízení. Toto ustanovení se ale nepoužije na spory územního samosprávného celku, pokud jde o jeho právo na samosprávu. Dojde-li ke sporu upraveném v odstavci 6, použije se přiměřeně ustanovení o řešení sporů o věcnou příslušnost, tedy § 133 SŘ. K vyřešení sporu je kompetentní nejbližší nadřízený ústřední správní orgán pro oba orgány, které ve sporu figurují, nebo nadřízené ústřední orgány těchto orgánů. Rozdíl v obou úpravách je v případě, kdy dohodovací řízení mezi nadřízenými správními orgány nevede k ukončení sporu. U kompetenčního sporu je povinností ústředních správních orgánů podat žalobu k Nejvyššímu správnímu soudu, oproti tomu při řešení rozporů podle § 136 odst. 6 SŘ musí být zpráva o jeho průběhu a návrhy ústředních správních orgánů předloženy k řešení vládě.²⁶

V zákoně není nikde stanoveno, jakou podobu má mít rozhodnutí ústředního správního orgánu o vyřešení sporu. Z ustanovení § 67 odst. 1 a § 76 však lze dovodit, že se nebude jednat ani o rozhodnutí ani o usnesení. Závazné stanovisko také není rozhodnutím, ale úkonem prováděným podle části čtvrté správního řádu, proto i rozhodnutí o sporu bude mít takovýto charakter. Orgán rozhodující spor může závazné stanovisko změnit nebo potvrdit, ale nemůže jej zrušit, protože závazné stanovisko je podmínkou pro vydání rozhodnutí.²⁷

Postupy zmíněné výše nelze použít v případě, že se jedná o spory v rámci jednoho úřadu, např. mezi jednotlivými odbory obecního nebo

---

²⁶ § 136 odst. 3,4 a 6 a § 133 SŘ

²⁷ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 748.

krajského úřadu. Obecní nebo krajský úřad vystupuje jako celek, správním orgánem je celý úřad a jedná se jen o jeho vnitřní vztahy.²⁸ Taková situace může nastat i v případě památkové péče, kdy stavební úřad vystupuje jako správní orgán a odbor památkové péče jako orgán dotčený. Nemůže dojít ke sporu podle § 136 odst. 6, ale v rámci zachování právní jistoty účastníku je nutné případný rozpor vyřešit, lze použít § 5 SŘ a pokusit se o smírné vyřešení.

Mezi důležité právo dotčených orgánů patří možnost podat podnět k přezkumnému řízení. „...je nutno dané ustanovení chápat jako vyjádření veřejnoprávní povinnosti dotčeného orgánu podat podnět k přezkumnému řízení vždy, když pro to shledá zákonné důvody.“²⁹ Pokud tak učiní, vztahuje se na něj ustanovení § 42 SŘ, které upravuje povinnost orgánů přijímat podněty k zahájení řízení z moci úřední. Tato situace může nastat například v případě, kdy dotčený orgán zjistí, že k jeho závaznému stanovisku nebylo přihlíženo v konečném rozhodnutí, toto rozhodnutí pak není v souladu se zákonem (§ 149 odst. 1. SŘ).³⁰

Vzájemná spolupráce je ještě posílena v odstavci pátém. Správní orgán vedoucí řízení a dotčený orgán mohou činit společné úkony (např. ústní jednání), samozřejmě mimo vydání rozhodnutí. Pokud s tím dotčený orgán souhlasí a účastníkům tím nebude způsobena újma, může správní orgán využít výsledky úkonů dotčeného orgánu.³¹

3.2. Závazné stanovisko, stanovisko, koordinované stanovisko

Závazné stanovisko - Institut závazného stanoviska je obecně upraven v § 149 SŘ. „Závazné stanovisko je úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu. Správní orgány příslušné k vydání

---

²⁸ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 741.

²⁹ ONDRUŠ, R. *Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha : Linde Praha, a.s., 2005, s. 390.

³⁰ § 136 odst. 4 SŘ

³¹ § 136 odst. 5 SŘ

závazného stanoviska jsou dotčenými orgány.“³² Ze skutečnosti, že závazné stanovisko není samostatným rozhodnutím ve správním řízení lze dovést, že je to podle § 50 SŘ podklad pro vydání rozhodnutí od jiných správních orgánů. Stejný paragraf zároveň stanovuje, že se na závazné stanovisko nevztahuje zásada volného hodnocení důkazů. Rozdíl mezi rozhodnutím a závazným stanoviskem leží v § 9, resp. § 67 odst. 1 SŘ. Rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti určené osoby nebo prohlašuje, že osoba práva a povinnosti má nebo nemá, také se rozhodnutím, jestliže tak zákon stanoví, rozhoduje o procesních otázkách.³³ Naproti tomu závazné stanovisko žádná práva ani povinnosti nezakládá, nemění, neruší nebo neprohlašuje, ale jen se vyjadřuje k otázce. Toto vyjádření je pak závazným podkladem pro rozhodnutí ve správním řízení, pokud naplňuje znaky § 136 a § 149 SŘ. Zda jde o rozhodnutí nebo o závazné stanovisko se neurčuje podle označení, které zákon určitému úkonu dává (např. souhlas..), ale podle toho, zda naplňuje znaky § 9, resp. § 67 odst. 1 nebo § 149 SŘ. To znamená podle toho, jestli daný úkon zakládá účastníkovi správního řízení práva a povinnosti přímo nebo jen zavazuje správní orgán, aby stanovisko promítl do svého rozhodnutí. Pak je až toto rozhodnutí pro účastníka - žadatele závazné a zakládá mu práva a povinnosti.

Předchozí správní řád neupravoval tzv. jiné správní úkony, ale pouze v § 3 odst. 5 stanovil, že se ustanovení o základních pravidlech řízení přiměřeně použijí i u posudků, osvědčení, vyjádření a jiných podobných opatření, a proto byla některá závazná stanoviska vydávána podle zvláštních zákonů v aplikační praxi podřazována pod režim správního řízení a správního rozhodnutí. Nový správní řád vše důkladně upravil v části čtvrté, takže není nutné závazná stanoviska někam uměle podřazovat a dávat jim status něčeho, čím nejsou a ani v minulosti nebyla.³⁴

---

³² § 149 odst. 1 SŘ

³³ § 9, resp. § 67 odst. 1 SŘ

³⁴ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 829-830.

Odstavec druhý § 149 SŘ dává správnímu orgánu za povinnost přerušit řízení usnesením, pokud se dozví, že probíhá řízení o vydání závazného stanoviska. Povinnost přerušit řízení lze dovodit z použití slova „přerušit“, oproti ustanovení „může přerušit“ v § 64 SŘ, kde je správnímu orgánu dána jen možnost použití tohoto institutu. Závazné stanovisko tak lze považovat za předběžnou otázku, která musí být vyřešena ještě před vydáním samotného rozhodnutí. Na charakter samotného řízení vydání závazného stanoviska se právní věda a jednotliví autoři dívají odlišně. I když závazné stanovisko podle § 136 odst. 1 SŘ není samostatným rozhodnutím ve správním řízení, řízení o jeho vydání zůstává de facto samostatným, a proto se na něj vztahují obecné principy nového správního řádu.³⁵ Zatímco jiní mají za to, že když závazné stanovisko není samostatným rozhodnutím, nemůže se na něj vztahovat vydávání rozhodnutí podle § 9 SŘ. A rozumí pod pojmem „řízení“ neformální správní řízení podle částí čtvrté.³⁶ Domnívám se, že zákonodárce zde měl použít jiný termín než „řízení“, například postup nebo procedura.

Správní řád poměrně podrobně upravuje procesní vztahy kolem závazného stanoviska. Odstavec 1 jasně definuje, že obsah stanoviska podle § 149 SŘ je závazný pro výrokovou část rozhodnutí. Z logiky věci pak vyplývá odstavec 3.: Správní orgán zamítne žádost a neprovádí další dokazování, pokud je vydáno závazné stanovisko, které znemožňuje žádosti vyhovět. Zákonodárce zde uplatňuje zásadu procesní ekonomie a hospodárnosti, bylo by zbytečné dále vyhledávat další důkazy a zatěžovat všechny účastníky řízení, když je jasné, že nemůže být vydáno rozhodnutí, kterým by bylo možno žadateli vyhovět. Není blíže specifikováno, jaké závazné stanovisko lze považovat za znemožňující vydání. Protože i některé negativní stanovisko, nemusí znamenat zamítnutí žádosti a naopak, pozitivní

---

³⁵ ONDRUŠ, R. *Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha : Linde Praha, a.s., 2005, s. 432 an.

³⁶ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 833.

JEMELKA, L. , PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád: komentář*. 2. vyd. Praha : C.H.Beck, 2009, s. 507.

stanovisko nemusí znamenat její povolení. Zamítnutí žádosti dle § 149 odst. 3 SŘ je rozhodnutí ve věci samé, a proto je možné se proti němu odvolat.

Opravné prostředky - Odvolání proti závaznému stanovisku je řešeno hned v dalším odstavci. V podstatě mohou nastat dvě situace pro odvolání, buď je vydáno zamítnutí, protože závazné stanovisko znemožňuje vyhovění, nebo jsou žadateli v rozhodnutí správního orgánu určeny podmínky, které musí splnit. Tyto podmínky vychází ze závazného stanoviska a musí být ve výrokové části rozhodnutí obsaženy. Pokud žadatel nesouhlasí, ať s jedním nebo druhým, musí podat odvolání. Odvolání se podává proti rozhodnutí správního orgánu, který řízení vedl, ale je to jen formální akt, protože ve skutečnosti směřuje proti obsahu závazného stanoviska.

Směřuje-li odvolání skutečně proti obsahu závazného stanoviska, je nutné, aby si odvolací orgán potvrzení nebo změnu stanoviska vyžádal, a to od nadřízeného správního orgánu (orgánu, který stanovisko vydal).³⁷ § 149 odst. 4 SŘ chybně odkazuje na ustanovení o lhůtách v § 88 odst. 1 SŘ, které se týká předání spisu, i z vládního návrhu vyplývá, že se jedná o lhůtu v § 90 odst. 6, tedy o lhůtu pro vydání rozhodnutí v odvolacím řízení. Na této chybě ve správním řádu ale nic nemění to, že tato lhůta po dobu, kdy nadřízený správní orgán orgánu, který vydal stanovisko, vyřizuje věc podaného odvolání, neběží. Není stanoveno jaký postup má odvolací orgán při posuzování závazného stanoviska zvolit. Jak je již několikrát uvedeno výše, závazné stanovisko není správním rozhodnutím, a proto nejde ani o odvolací ani o přezkumné řízení. Jde o vztah nadřízeného a podřízeného správního orgánu. Nadřízený orgán stanovisko buď změní nebo potvrdí, zákon mu nedává jinou možnost. Zrušení nepřipadá v úvahu, protože pak by rozhodnutí nebylo vydáno na základě dohody nebo souhlasu dotčeného orgánu. Podle toho, zda je závazné stanovisko potvrzeno nebo změněno, odvolací orgán

---

³⁷ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s.836: Tento postup není možné učinit v rámci autoremedury, ale až v rámci přenesení na odvolací orgán.

pravděpodobně buď odvolání zamítne nebo ve svém rozhodnutí změni např. podmínky, které musí žadatel splnit.³⁸

Dalším opravným prostředkem, kterým lze změnit dopad nezákonného závazného stanoviska, tentokrát mimořádným, je přezkum. Ustanovení správního řádu o přezkumném řízení se použijí přiměřeně, ale podle některých nelze postupovat vůbec.³⁹ Instanční povinnost je stejná jako v případě obecných ustanovení o přezkumu, tedy příslušným je nadřízený správní orgán. Co se týká lhůt je obecným ustanovením k nim § 156 odst. 2 SŘ. „Z § 156 odst. 2 vyplývá, že nezákonný úkon podle části čtvrté lze zrušit po dobu, po kterou trvají účinky vyjádření, osvědčení nebo sdělení, a stejné pravidlo se uplatní i pro přezkum závazného stanoviska podle § 149 odst. 5.“⁴⁰

V případě, že dojde ke změně nebo zrušení závazného stanoviska a rozhodnutí, které bylo tímto stanoviskem podmíněno, už nabylo právní moci, je to důvod pro obnovu řízení podle příslušných ustanovení správního řádu.

Otázkou samostatného soudního přezkumu závazného stanoviska se zabýval i Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“). Až do roku 2008 byla tato problematika u NSS řešena rozdílně, proto 21. 10. 2008 rozhodl rozšířený senát usnesením, že: *„Závazné stanovisko, jako je kupříkladu souhlas (či nesouhlas) orgánu ochrany přírody a krajiny k povolení stavby vydaný podle § 44 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Podléhá samostatnému přezkumu ve správním soudnictví.“* a *„není vyloučen z přezkumu ve právním soudnictví ani na základě ustanovení § 70 písm. b) s. ř. s.“*⁴¹ Použitím termínu kupříkladu dává NSS možnost rozšířit samostatný

---

³⁸ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 835 an.

³⁹ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 839: § 94 odst. 2 až 4, § 95 odst. 3 až 5, § 96 odst. 1 a 3, § 97 odst. 2 nebo § 99.

⁴⁰ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 839.

⁴¹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 – 86.

přezkum i na jiná závazná stanoviska podle jiných zvláštních zákonů. Pro praxi má usnesení význam v tom, že žadatel může napadnout přímo závazné stanovisko u nadřízeného orgánu (orgánu, který vydal závazné stanovisko) a nemusí tak činit přes správní orgán, jenž vedl řízení.

Stanovisko - Dotčený orgán nemusí vydávat jen závazné stanovisko. „Aby úřad územního plánování mohl vydávat závazné stanovisko, musely by být naplněny podmínky ustanovení § 149 správního řádu, dle kterého je závazné stanovisko úkonem učiněným správním orgánem na základě zákona, jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu. Vzhledem k charakteru závazného stanoviska je zřejmé, že pravomoc k jeho vydání musí být výslovně založena zákonem.... Jestliže není ve stavebním zákoně výslovně stanoveno, že úřad územního plánování jako dotčený orgán vydává závazné stanovisko, lze tedy dovodit, že vydává vyjádření, tedy po stránce obsahu nezávazný úkon, který je jedním z podkladů pro „navazující“ správní rozhodnutí.“⁴² Pokud je orgán podle § 136 SŘ dotčeným, ale jeho úkon nenaplnuje znaky § 149 SŘ a není tedy pro správní rozhodnutí závazný, vydává pak pouze vyjádření, resp. stanoviska. Tato stanoviska jsou většinou vydávána ve veřejném zájmu a v rámci odbornosti daného orgánu, tvoří pouze podklad pro správní rozhodnutí a nejsou závazná, vztahuje se na ně § 50 SŘ (podklady od jiných správních orgánů), ale na rozdíl od závazných stanovisek u nich platí zásada volného hodnocení důkazů. Z toho vyplývá, že je použití, či nepoužití daného stanoviska necháno na úvaze správního orgánu, který vede dané správní řízení. „Jde vlastně o prezentaci jejich odborného názoru, který není pro orgány nebo osoby, jimž je určen, právně závazný. Je možné mu oponovat posudky, stanovisky nebo vyjádřeními jiných vykonavatelů veřejné správy

---

⁴² Metodické doporučení odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj ze dne 12. června 2008. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Stanoviska-a-metodiky/Postaveni-uradu-uzemniho-planovani-jako-dotceneho-organu-v-uzemnim-rizeni>

obsahujícími odlišný názor, popřípadě důkazy (zejména znaleckými posudky).“⁴³

Příklad takového vyjádření najdeme například v § 14 odst. 6 ZSPP, kdy orgán státní památkové péče vydá závazné stanovisko na základě písemného vyjádření odborné organizace státní památkové péče (Národní památkový ústav). Toto vyjádření nemá závazný charakter a orgán vydávající rozhodnutí se jím vůbec nemusí řídit, lze říci, že pro něj má jen poradní nebo doporučující charakter.

Koordinované stanovisko - Koordinované závazné stanovisko je poměrně nový institut, který do správního práva zavedl nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „SZ“). Je upraven v části druhé o výkonu veřejné správy v § 4 odst. 2 SZ. Jeho podstata spočívá v tom, že pokud je k ochraně více veřejných zájmů podle zvláštních předpisů určen tentýž orgán veřejné správy, pak vydává koordinované stanovisko nebo koordinované závazné stanovisko. V tomto stanovisku jsou pak všechny požadavky na ochranu všech veřejných zájmů, které daný orgán chrání. Jestliže dojde k situaci, kdy je ochrana jednotlivých veřejných zájmů v rozporu, nemůže být koordinované (závazné) stanovisko vydáno, nejdříve se ale uplatní zásada o smírném odstranění sporu podle § 5 SŘ, v praxi to znamená, že se dotčený orgán pokusí o kompromis mezi jednotlivými veřejnými zájmy. *„Institut koordinovaného závazného stanoviska představuje podle jednoho ze základních cílů nového stavebního zákona zjednodušení pro žadatele, přičemž na druhé straně přináší nové, někdy zvýšené nároky pro příslušné dotčené orgány.“⁴⁴*

K závazným stanoviskům, koordinovaným stanoviskům, ale i stanoviskům patří neoddělitelně i další procesní instituty. Velmi důležité jsou lhůty, ve kterých má být jakékoli z těchto stanovisek

---

⁴³ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání Praha: C.H. BECK, 2006, s. 269.

⁴⁴ Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstva vnitra, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství vydalo 4.června 2007 k vypořádání koordinovaného závazného stanoviska Společné metodického doporučení. Dostupné z:

<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=f8730a0d-f2b9-46c4-a6d5-0c0d5303781>

vydáno. § 149 SŘ se k lhůtám nevyjadřuje vůbec. Obecně lze použít § 6 SŘ a jeho ustanovení o vyřízení věci bez zbytečných průtahů. Někteří se přiklání k využití lhůt pro vydání rozhodnutí podle § 71 SŘ, tedy vydání bez zbytečného odkladu nebo nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení.⁴⁵ Pokud pak nevydá dotčený správní orgán stanovisko v přiměřené lhůtě, může se žadatel bránit ochranou před nečinností podle § 80 SŘ. Podle mého názoru není důvod pro nevyužití lhůt podle § 71 SŘ pro vydání rozhodnutí, nejenže některá závazná stanoviska rozhodnutím jsou, ale proč zbytečně zavádět další lhůty nebo nechávat žadatele v nejistotě, kterou ustanovení „bez zbytečných průtahů“ jistě je. Pro přehlednost a pro ty, co musí mít vše černé na bílém, by určitě stálo za to v další novele správního řádu přidat k § 149 další odstavce, který by zněl: „Pro vydání závazného stanoviska se použijí přiměřeně lhůty uvedené v § 71.“

Nikde ve správním řádu také není uvedené, jakou má mít závazné stanovisko podobu, tedy jaké jsou jeho obsahové náležitosti. Přestože není rozhodnutím, tak z jeho závaznosti vyplývá, že musí mít výrokovou část, kterou pak orgán, který vede řízení, vtělí do svého rozhodnutí nebo na něj alespoň odkáže. Otázkou je, jestli má závazné stanovisko obsahovat i odůvodnění, v praxi je časté, že dotčené orgány svá závazná stanoviska odůvodňují, aby posílily právní jistotu účastníků. Uvádí se i poučení o nemožnosti samostatného odvolání proti závaznému stanovisku. Důležité je, že pro správní orgán, který vede řízení, je závazná pouze výroková část, na obsah odůvodnění nebude ve svém konečném rozhodnutí brát vůbec zřetel. Proto musí dotčený orgán případný souhlas, nesouhlas nebo třeba podmínky uvést ve výroku.

„Vydá-li orgán státní památkové péče závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je třeba, aby to, zda jsou plánované stavební práce z hlediska zájmů státní

---

⁴⁵ ONDRUŠ, R. *Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami.* Praha : Linde Praha, a.s., 2005, s. 434.

památkové péče přípustné, případně za jakých podmínek, uvedl do výroku závazného stanoviska. Další doporučení a upozornění uvedená pouze v odůvodnění závazného stanoviska nejsou pro stavební úřad závazná.“⁴⁶

---

⁴⁶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15.05.2009, čj. 2 As 3/2009 – 128.

4. Státní památková péče ve správním řízení

4.1. Závazné stanovisko podle zákona o státní památkové péči

Stěžejním zákonem pro památkovou péči je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Obsahuje jak hmotně právní, tak procesně právní úpravu a jeho ustanoveními jsou ke své činnosti zmocněny orgány státní památkové péče (viz výše). Zákon prošel řadou novelizací, především kvůli reformě veřejné správy, se kterou souviselo rušení okresních úřadů a znovuoobnovení těch krajských. I přes fakt, že je zákon účinný již téměř 25 let, můžeme říct, že patří k těm kvalitnějším, který lze uplatňovat i v dnešní době, a i to je zřejmě jeden z důvodů, proč stále nemáme nový památkový zákon.

Za generální klauzuli můžeme označit § 11 odst. 3 ZSPP, kde je stanovena povinnost správních orgánů, orgánů krajů a obcí vydávat rozhodnutí, která se dotýkají zájmů státní památkové péče jen na základě závazného stanoviska obce s rozšířenou působností nebo kraje.

Závazná stanoviska jsou při péči o památky vyžadována pro obnovu kulturních památek, která je upravena v § 14 ZSPP. Pojem závazného stanoviska je v tomto paragrafu již od počátku účinnosti zákona, a to i přesto, že tehdejší správní řád č. 71/1967 Sb., o správním řízení, závazná stanoviska neznal a ani je neupravoval. Praxí se pak závazné stanovisko podle § 14 ZSPP stalo rozhodnutím. Po přijetí nového správního řádu č. 500/2004 Sb., kde je jasně stanoveno, že závazná stanoviska nejsou samostatným rozhodnutím, nastal problém. Šlo o otázku, jak přistupovat k závazným stanoviskům podle § 14 ZSPP.

Teoreticky se jí zabýval např. J. Vedral ve svém komentáři ke správnímu řádu. „*Při posuzování toho, zda je určitý konkrétní úkon, který má správní orgán na základě zvláštního zákona provádět, správním rozhodnutím nebo (jen) závazným stanoviskem, je třeba vycházet nikoliv z formálního kritéria, tj. z toho, jak je takový správní*

*úkon označen (např. souhlas apod.), ale ze skutečných právních účinků....“*⁴⁷ Tedy jde o rozdíl, zda právní úkon zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti konkrétní osoby nebo žádná práva a povinnosti nezakládá.

Vysvětlení a řád do závazných stanovisek podle zákona o státní památkové péči přinesl SZ. Změnovým zákonem 186/2006 Sb. se do ZSPP včlenil § 44a a především jeho odst. 3. : „*Závazné stanovisko podle § 14 odst. 1 a 2, je-li vydáno orgánem státní památkové péče ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad podle zvláštního právního předpisu, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení, jinak je úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem. Stanoviska uplatněná k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci nejsou správním rozhodnutím.*“

§ 44a tedy rozdělil závazná stanoviska podle ZSPP na závazná stanoviska podle § 149 SŘ a na samostatná rozhodnutí. Pokud orgán státní památkové péče vydává závazné stanovisko a na něj pak navazuje správní řízení podle stavebního zákona, jedná se o podmiňující správní akt. V případě, že není stavební úřad příslušný, jde o samostatné rozhodnutí, na které se pak vztahují ustanovení SŘ, § 67 a násl. Z toho vyplývá, že orgán státní památkové péče vystupuje jako dotčený jen v případech, kdy vydává závazné stanovisko pro konečné rozhodnutí podle stavebního zákona. Pokud nenaplnuje znaky dotčeného orgánu podle § 136 SŘ vydává samostatné rozhodnutí.

V § 14 ZSPP je závazné stanovisko povinným předpokladem pro povolení obnovy. Obnova je legislativní zkratkou pro údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí. Odstavec jedna § 14 se vztahuje jak k movitým, tak nemovitým památkám, na rozdíl od odstavce druhého, který se týká přímo nemovitostí, které sice nejsou kulturní památkou, ale stojí na území, které je chráněno podle ZSPP, tedy v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní

---

⁴⁷ VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, s. 830.

památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny. U nemovitostí podle odstavce druhého § 14 je nutné závazné stanovisko pro stavbu, změnu stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravu dřevin nebo udržovací práce. Pro vnitřní úpravu nemovitostí platí režim podle následujících pravidel: „*V případě nemovitosti, která je prohlášena za nemovitou kulturní památku, nebo se nachází v památkové rezervaci nebo zóně, je třeba žádat o závazné stanovisko i v případě vnitřních úprav, které nezasahují do vnějšího vzhledu objektu. Jedná-li se o nemovitost, která je v ochranném pásmu (a není kulturní památkou), není třeba o stanovisko žádat. V případě ochranného pásma se žádá pouze pokud zamýšlené úpravy mění vnější vzhled stavby (tzn. výměna oken, nástavba, oprava fasády, výměna střešní krytiny apod.), nebo se jedná o novostavbu.*“⁴⁸ Z tohoto vyjádření plyne skutečnost, že ochranné pásmo je nejnižším stupněm plošné ochrany památek a zároveň, že je zbytečné zatěžovat jak vlastníka, tak i orgány státní památkové péče, pokud chce provést jen vnitřní úpravy, které nijak nenarušují vnější pohled.

V případě kulturní památky musí být žadatelem vlastník, jde-li o nemovitost, která není kulturní památkou, ale je pro ni třeba mít závazné stanovisko, může o něj požádat nejen vlastník, ale i správce nebo uživatel.

Z faktu, že jsou v odstavci prvním a druhém použita slova „*zamýšlí-li*“, „*k zamýšlené*“ a „*povinen předem si vyžádat*“, můžeme dovodit, že závazné stanovisko je prvním a samostatným krokem případné obnovy. Toto tvrzení podporuje i odstavec třetí: „*V závazném stanovisku podle odstavců 1 a 2 se vyjádří, zda práce tam uvedené jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné a stanoví se základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést.*“⁴⁹ Jestliže tu pak není přímá návaznost na územní

---

⁴⁸ *Kdy je třeba si vyžádat závazné stanovisko na vnitřní úpravy?*. Citováno dne 5.2.2011. Dostupné z:

http://www.pamatkovapece.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=59&Itemid=35

⁴⁹ § 14 odst. 3 ZSPP

rozhodnutí nebo na rozhodnutí vydaná podle stavebního řádu, nevystupuje tu orgán státní památkové péče jako dotčený orgán podle stavebního zákona a závazné stanovisko je vydáváno formou samostatného rozhodnutí. „*Hlavním cílem tohoto ustanovení je ochrana autenticity kulturní památky a tento cíl je logicky možné splnit zásadně před vlastním zásahem do autentické hmoty a podstaty kulturní památky.*“⁵⁰

V praxi pak bude vydáváno závazné stanovisko jako samostatné rozhodnutí u obnovy movitých kulturních památek a ve většině případů restaurování nemovitých kulturních památek. Naopak u nemovitostí podle odstavce druhého § 14, půjde v praxi často o závazné stanovisko podmiňující rozhodnutí stavebního úřadu, tedy podle § 149 SŘ.

Z dikce ustanovení § 14 odst. 6 podle mě vyplývá, že fakultativním⁵¹ znakem vydání závazného stanoviska je i odborné vyjádření odborné organizace státní památkové péče (tedy NPÚ). Fakultativním proto, že když vyjádření není vydáno ve stanovené lhůtě (20 dnů, lze prodloužit až o 30 dnů), vydá⁵² orgán státní památkové péče závazné stanovisko i bez něj.

Povinnost vyžádat si závazné stanovisko podle § 14 odst. 2., je prolomena v ustanoveních § 6a a § 17. Krajský úřad je oprávněn vydat po projednání s ministerstvem kultury, orgánem územního plánování a příslušnou obcí jako dotčenými orgány, plán ochrany památkových rezervací a zón ve formě opatření obecné povahy. V něm, mimo jiné, může stanovit, při jakých činnostech vlastník, správce nebo uživatel nemusí žádat o závazné stanovisko. V praxi jsou pak do takového plánu většinou zařazovány práce, které nemají na ochranu kulturních hodnot žádný vliv, ale odlehčí administrativní zátěži jak správního úřadu, tak i vlastníkům (správcům, uživatelům) nemovitostí. Obecní

---

⁵⁰ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J., *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. Praha : ABF, 2005. 244 s. ISBN 8086905101, s. 43.

⁵¹ Před novelou v roce 2007 bylo vyjádření označováno za obligatorní, ale nyní tomu tak být nemůže, vzhledem k tomu, že lze vydat závazné stanovisko i bez něj.

⁵² Z použití slova „vydá“ plyne povinnost vydat i bez vyjádření.

úřad s rozšířenou působností vydá⁵³ územní rozhodnutí o ochranném pásmu, je-li to nutné pro ochranu nemovité kulturní památky. V něm zároveň určí, pro které nemovitosti (samozřejmě se jedná o nemovitosti, které nejsou kulturní památkou) a práce na nich, neplatí povinnost žádat o závazné stanovisko. Pokud práce nijak nezasáhnou do vnějšího vzhledu nemovitosti, platí vyloučení povinnosti žádat vždy. Vydal-li dotčený orgán závazné stanovisko o činnostech a opatřeních, které se dotýkají i ochranného pásma, může je obecní úřad v územním rozhodnutí zakázat nebo omezit.

4.2. Státní památková péče ve vztahu ke stavebnímu zákonu – územní plánování

I když nepatří Česká republika rozlohou mezi velké státy, přesto a právě proto je důležité, aby se o své území starala komplexně a s co největším důrazem na jeho ochranu, protože se o něj nestaráme jen pro nás, ale i pro budoucí generace, což výstižně vyjadřuje ustanovení SZ: „*Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.*“⁵⁴

Územní plánování se snaží najít řešení jak pro veřejné, tak i soukromé zájmy. Památkovou péči řadíme k zájmům veřejným, protože by mělo být snahou každého člověka zachovávat kulturní bohatství jeho země. „*Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví.*“⁵⁵

Úkolem územního plánování, které navazuje na § 18 odst. 4 SZ, je podle § 19 odst. 1 SZ, stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na

---

⁵³ Opět ze slova „vydá“ plyne povinnost obecního úřadu, na rozdíl od dikce § 6a „může vydat“, která dává krajskému úřadu jen možnost.

⁵⁴ § 18 odst. 1 Zákon č. 183/2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SZ“).

⁵⁵ § 18 odst. 4 SZ

jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb (písm. d) a uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče (písm. o).

Nástrojů územního plánování je několik, ale ne ve všech se orgán státní památkové péče vyjadřuje jako dotčený, proto dále uvedu jen ty, které jsou relevantní.

4.2.1. Územně plánovací dokumentace

Všechny dokumenty spadající pod územně plánovací dokumentaci jsou vydávány jako opatření obecné povahy podle § 171 an. SŘ, to znamená, že obsahují konkrétní práva a povinnosti, která jsou ale určena neurčitému okruhu subjektů. Neurčitý okruh adresátů je typický pro právní předpisy, naopak konkrétní práva a povinnosti ukládá správní rozhodnutí. Opatření obecné povahy je tedy na pomezí těchto dvou aktů.

Zásady územního rozvoje – návrh těchto zásad pořizuje krajský úřad; s dotčenými orgány, Ministerstvem pro místní rozvoj a sousedními kraji koná společné jednání. Po tomto jednání mají účastníci právo podat do 30 dnů námitky (resp. připomínky v případě krajů), tato doba může být prodloužena o dalších 30 dnů.⁵⁶ Dotčeným orgánem na úseku památkové péče je v řízení o zásadách územního rozvoje MK.⁵⁷ Stanoviska a námitky musejí být zapracovány do návrhu a o něm se pak koná veřejné jednání, které je podle § 172 odst. 3. povinnou součástí řízení. Na tomto projednání mají dotčené obce (ty v řešeném území nebo sousední) a zástupce veřejnosti možnost podávat proti návrhu námitky a kdokoli jiný má právo uplatňovat svoje připomínky. Poslední slovo při veřejném projednání mají dotčené orgány, které vyjádří svá stanoviska na připomínky a námitky. Podstatný rozdíl mezi námitkami a připomínkami je v tom, že s námitkami je nutné se v konečném návrhu vypořádat. Proto je logicky toto silnější postavení dáno subjektům, na které mají zásady

---

⁵⁶ Ale jen v případě, že proto jsou závažné důvody. K pozdějším stanoviskům nebo námitkám se ex lege nepřihlíží.

⁵⁷ § 26 odst. 2. písm. c) ZSPP, dále uplatňuje i stanovisko k politice územního rozvoje podle § 31 an. SZ

územního rozvoje podstatný vliv. Zásady jako opatření obecné povahy vydává zastupitelstvo kraje, které si musí ověřit, zda nejsou v rozporu např. se stanovisky dotčených orgánů nebo s politikou územního rozvoje. Vydané zásady jsou dále závazné pro územní plán, regulační plán, pro územní rozhodování nebo pro rozhodování dotčených orgánů, proto je důležitá nejen jejich pravidelná aktualizace, ale i zprávy krajského úřadu o jejich uplatňování.

I když se zásady územního rozvoje mohou z hlediska památkové péče zdát nepodstatné a stanovisko dotčeného orgánu jen jako doplněk k ostatním stanoviskům, rozhodně tomu tak není. V zásadách se řeší nejen využití území kraje, ale stanovují se i plochy a koridory pro stavby nebo možnosti změny využívání území, což je důležité i pro ochranu kulturního dědictví, která je cílem památkové péče.⁵⁸

Územní plán – Dalším nástrojem, kde se vyjadřuje orgán státní památkové péče, je územní plán, který řeší území obce, a to jeho infrastrukturu, zastavěné i nezastavěné území, koridory, využití, změnu využití atd. Územní plán musí být v souladu se zásadami územního rozvoje. Protože se vydává pro poměrně malé území, musí konkretizovat a dále rozvíjet cíle a úkoly územního plánování. Tím, že je mnohem konkrétnější a určitě bude zajímat mnoho obyvatel dané lokality více než pro někoho obecné cíle, zásady a úkoly, je tu role dotčeného orgánu státní památkové péče, podle mého názoru, ještě o kousek důležitější. Dotčeným orgánem je pro památkovou rezervaci nebo nemovitost, která je zapsaná na Seznamu UNESCO, MK, pro památkovou zónu a nemovitou národní kulturní památku krajský úřad a v ostatních případech obec s rozšířenou působností.

Dotčené orgány nejdříve obdrží návrh zadání územního plánu, ke kterému můžou do 30 dnů uplatňovat požadavky na obsah plánu. Pak je návrh upraven a předložen zastupitelstvu obce ke schválení.

V případě, že je zpracováván koncept územního plánu, koná se veřejné projednání (může se účastnit kdokoliv), po kterém mají

---

⁵⁸ § 36 odst. 1 SZ

dotčené orgány lhůtu 15 dnů (opět může být prodloužena až o 30 dnů) na uplatnění stanovisek.

O návrhu se znovu koná jednání (za účasti dotčených orgánů, krajského úřadu, dotčené obce a sousedních obcí), po kterém mají dotčené orgány tentokrát lhůtu 30 dnů na své další stanovisko. O upraveném a posouzeném (od krajského úřadu) plánu se koná veřejné projednání, ve kterém mohou být předneseny připomínky od každého a námitky jen od vlastníků pozemků a staveb dotčených návrhem veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření a zastavitelných ploch a zástupce veřejnosti. K těmto námitkám a připomínkám se na konci vyjadřuje stanoviskem dotčený orgán. Následovat mohou tři situace:

- 1) Je vydáno rozhodnutí o námitkách, které nebrání tomu, aby zastupitelstvo obce schválilo návrh územního plánu.
- 2) Dojde k podstatné úpravě návrhu územního plánu, a proto se musí konat opakované veřejné projednání.
- 3) Návrh územního plánu je třeba přepracovat a řízení se vrací do fáze, kdy je zpracováván pokyn pro zpracování územního plánu.

Při vymezení zastavěného území, o které může požádat obec v případě, že nemá vydán územní plán, se dotčený orgán státní památkové péče⁵⁹ zúčastní místního šetření, ke kterému pak do 30 dnů může uplatnit svá stanoviska.

Regulační plán – V řešeném území nahrazuje územní rozhodnutí, je tedy jakýmsi „skupinovým“ rozhodnutím, ale jen pro zastavěné území a plochy. Dotčené orgány státní památkové péče tu mají stejnou příslušnost jako v případě územního plánu a vymezení zastavěného území. Princip řízení o návrhu a vydání regulačního plánu je velmi podobný jako v řízení o územním plánu.⁶⁰

Ačkoliv měl nový stavební zákon, který je platný od 1. 1. 2007 zjednodušit právní úpravu toho předchozího č. 50/1976 Sb., opak je pravdou a především část třetí o územním plánování vyznívá

---

⁵⁹ Rozsah působnosti dotčených orgánů je stejný jako v případě územního plánu.

⁶⁰ § 36 an. SZ

komplikovaně a nepřehledně, což si myslím dokazují i výše popsaná řízení.

V některých řízeních mohou vydávat dotčené orgány až tři stanoviska (viz. územní plán), na tuto situaci myslel zákonodárce v § 4 odst. 2. SZ: Dotčený orgán je vázán svým předchozím stanoviskem nebo závazným stanoviskem, tedy orgány státní památkové péče musí udržovat stejnou linii ve svých postupech a nemůže později stanovit např. přísnější podmínky, pokud se neobjevily nové skutečnosti, které nebyly dříve známy a které podstatně změnilly situaci. V praxi pak může nastat situace, kdy správní úřad vedoucí řízení nebude přihlížet k pozdějšímu stanovisku, které se radikálně odlišuje od původního. Podobně se toto ustanovení použije i pro řízení podle části čtvrté SZ. Je proto důležité, aby z důvodu právní jistoty účastníka, ale i z důvodu důvěry občanů ve státní správu a ochrany kulturního dědictví, byla každé věci, která je vyřizována, už od počátku věnována náležitá pozornost od orgánů státní památkové péče.

U stanoviska pro územně plánovací dokumentaci je také podstatné, aby bylo kvalitní a nezapomnělo se na žádné hodnoty, které je třeba v daném území chránit, a zároveň aby bylo vydáno poměrně rychle, protože lhůty jsou dané pevně a na později podaná stanoviska není brán zřetel. K tomu by měl přispět NPÚ, který jako odbornou pomoc, o kterou se orgány státní památkové péče opírají, zpracovává rozboru stavu a vývoje státní památkové péče, podklady pro prognózy, koncepce a dlouhodobé výhledy rozvoje státní památkové péče.⁶¹

4.2.2. Územní řízení

Ustanovení o územním řízení se vztahuje k územnímu rozhodnutí nebo k vydání územní souhlasu, na jejichž základě lze umisťovat stavby nebo zařízení, změnit využití území, změnit stavbu a vliv

---

⁶¹ § 32 odst. 2. písm. a) ZSP

stavby na využití území, dělit nebo scelovat pozemky a rozhodovat o ochranném pásmu.⁶²

Řízení je zahájeno na žádost, ke které musí žadatel připojit mimo jiné rozhodnutí dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů nebo závazné stanovisko, pokud bylo vydáno před zahájením řízení. V případě obnovy památek, vzhledem k dikci zákona „*je povinen k zamýšlené*“⁶³, by již toto závazné stanovisko měl mít k dispozici. Vzhledem k tomu, že se jedná o rozhodovací pravomoc stavebního úřadu, jde o závazné stanovisko podle § 149 SŘ. Může-li být ve věci vydáno koordinované stanovisko, ke kterému je příslušný stejný správní orgán jako k vydání územního rozhodnutí, nemusí žadatel předkládat nic. Při nesplnění náležitostí, tedy např. nepřipojení závazného stanoviska k žádosti, by měl stavební úřad buď odstranit nedostatky s žadatelem na místě (v případě nevydaného závazného stanoviska nemožné) nebo jej vyzvat k jejich odstranění s určením dostatečné lhůty. Zároveň může přerušit řízení, což se, vzhledem k tomu, že bez závazného stanoviska nemůže rozhodnout, jeví jako účelné.⁶⁴ Celé řízení ovládá zásada koncentrace, závazná stanoviska, námítky i připomínky musí být vzneseny nejpozději při veřejném ústním jednání, které je povinnou součástí řízení.

O umístění stavby, o změně využití území, o změně stavby a o dělení a scelování pozemků může být rozhodnuto i ve zjednodušeném řízení, při splnění podmínek v § 95 odst. 1. Je jasné, že doložené závazné stanovisko musí souhlasit se záměrem v žádosti uvedeném.

Ještě jednoduší je postup v případě vydání územního souhlasu, ale i ten lze vydat jen v případě souhlasného stanoviska. Dikce zákona dokonce zakazuje i jakékoli podmínky. Jak zjednodušené řízení, tak vydání územního souhlasu se v případě nesplnění podmínek pro jejich vydání, překlápí do klasického územního řízení.

---

⁶² § 77 odst. 1 SZ

⁶³ § 14 odst. 2 ZSPP

⁶⁴ § 37 odst. 2 SŘ

Dotčeným orgánem z pohledu památkové péče je krajský úřad (národní kulturní památka) nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností (vše ostatní).

V řízení o umístění stavby nebo zařízení jsou v odstavci třetím § 79 SZ stanoveny objekty, které rozhodnutí nevyžadují. Toto ustanovení se nevztahuje na kulturní památky a na nemovitosti (v případě např. reklam nebo stožárů pro vlajky), které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu. V těchto případech je potřeba vydat rozhodnutí na základě stanoviska dotčeného orgánu podle § 14 odst. 1 a 2 ZSPP.

V lokalitách archeologických nalezišť, neplatí výluka podle ustanovení o rozhodnutí o změně využití území v § 80 odst. 3, tj. je třeba rozhodnutí i na sjezdy z pozemních komunikací na sousední pozemky.

Chce-li stavební úřad vydat rozhodnutí o stavební uzávěře nebo asanaci území na území, kde chrání svoje zájmy státní památková péče, je povinen tyto návrhy projednat písemně s dotčeným orgánem, který má 30 dnů na vyjádření stanoviska. I když nejde o stanovisko závazné, z ustanovení § 98 odst. 2 můžeme dovodit, že je nutná dohoda dotčeného orgánu a správního orgánu, který vede řízení.

Příslušnost orgánů státní památkové péče je shodná s příslušností pro územní řízení.

4.3. Stavební řád

Stavebním řádem jsou stanoveny tři režimy, ve kterých stavební úřad „rozhoduje“:

- volný podle § 103 SZ
- ohlašovací podle § 104 an. SZ
- povolovací podle § 109 an. SZ

Stavební řízení se oproti staré právní úpravě poměrně zjednodušilo. V této souvislosti je ale nutné si uvědomit, že: *„stavebník a vůbec každý subjekt práva je vázán právním řádem jako celkem: i když jej třeba jeden předpis zbavuje některých povinností,*

nic to nemění na nutnosti dodržovat veškeré předpisy, tedy celý právní řád.“⁶⁵, což je třeba mít na mysli např. právě v souvislosti se SZ a ZSPP.

Pro volný režim je typické, jak už z jeho názvu vyplývá, že nevyžaduje ani ohlášení ani povolení ze strany stavebního úřadu. V podstatě lze říci, že tomu, kdo chce provádět stavby a práce uvedené v § 103 SZ, je dána relativní volnost. Tato volnost ovšem neplatí pro některé stavby a práce prováděné na kulturní památce nebo na nemovitostech, které nejsou kulturní památkou, ale leží v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny. Tady platí pro vlastníka, uživatele nebo správce povinnost vyžádat si závazné stanovisko orgánu státní památkové péče: *„Při jakýchkoli stavbách, udržovacích pracích, opravách, rekonstrukcích, ale i umístění reklam apod. na objektech, které jsou kulturní památkou nebo se nachází na památkově chráněném území, je vlastník tohoto objektu ze zákona (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, § 14 odst. 1 a 2) povinen si předem vyžádat závazné stanovisko, popřípadě rozhodnutí příslušného odboru obecního úřadu. V případě, že se jedná o národní kulturní památku, vydává toto stanovisko krajský úřad.*“⁶⁶ Vzhledem k tomu, že u volného režimu není navazující řízení ze strany stavebního úřadu, jedná se o závazné stanovisko, které má formu rozhodnutí. To je velmi důležité, neboť orgán státní památkové péče je jediný, který je ve volném režimu příslušný k ochraně zájmů památkové péče. Volným režimem se budou řídit zásahy, které jsou dočasné nebo lehce odstranitelné, např. umístování označení nemovité kulturní památky dle památkového zákona nebo připevnění informačního a reklamního zařízení (plocha do 0,6 m²), dále pak úprava dřevin, udržovací práce, terénní úpravy apod. Do údržby nemovitosti se řadí i výměna oken,

---

⁶⁵ KLUSOŇ, J., ZÍDEK, M. Nový stavební zákon a změny zákona o státní památkové péči 2. díl. *Zprávy památkové péče*. 2007, roč. 67, č. 1, s 53–59. ISSN 1210-5538.

⁶⁶ *Kdy musíte žádat o vyjádření památkářů?* Citováno dne 5.2.2011. Dostupné z: http://www.pamatkovapece.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=35

kteřá působí v praxi asi největší problémy a střety mezi vlastníky nemovitostí podle § 14 odst. 2 ZSPP a orgány státní památkové péče. V závazném stanovisku je ve většině případů vyžadováno, aby dřevěná okna byla vyměněna opět za dřevěná. S čímž majitelé domů nesouhlasí s odkazem na skutečnost, že plastová okna jsou nepoměrně levnější a co do vzhledu srovnatelná. Každou výměnu oken je nutné posuzovat případ od případu, ale vždy se musí dotčený orgán vypořádat v odůvodnění s (ne)nahraditelností dřevěných oken a posoudit únosnost finanční zátěže pro vlastníka.⁶⁷

Ohlašovací režim se týká jednoduchých staveb uvedených v § 104 odst. 2 SZ. Obecnou definici jednoduchých staveb nám zákonodárce neposkytl, tudíž si musíme vystačit s jejich výčtem, který lze považovat za uzavřený katalog. Pokud se některá ohlašovaná stavba nebo práce vztahuje na kulturní památky nebo na nemovitost, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu, je povinností vlastníka, uživatele nebo správce vyžádat si závazné stanovisko dotčeného orgánu a teprve po jeho obdržení stavbu ohlásit. Zajímavá je otázka, zda se jedná o závazné stanovisko podle § 149 SŘ nebo o samostatné rozhodnutí. Dle mého názoru o obojí. V situaci, kdy bude uvedený záměr v závazném stanovisku označen jako nepřipustný, tedy orgán státní památkové péče jej nepovolí, pak musí stavební úřad podle § 107 odst. 2. vydat rozhodnutí, ve kterém stavby nebo práce uvedené v ohlášení zakáže. Rozhodnutí je vydáno v navazujícím řízení, a proto se jedná o závazné stanovisko podle § 149 SŘ. Pokud ale nastane situace vydání písemného souhlasu, resp. jeho fikce⁶⁸, mělo by se pak jednat o samostatné rozhodnutí. Udělení písemného souhlasu totiž není navazující řízení a pokud by byly v závazném stanovisku podmínky pro provedení stavby nebo práce, nelze je do souhlasu uvést. Do režimu ohlašovacího spadají udržovací práce na nemovité kulturní památce, tedy např. výměna oken.

---

⁶⁷ Viz. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2009, čj. 7 As 43/2009.

⁶⁸ Do 40 dnů od doručení ohlášení, lze považovat souhlas za udělený.

Nejsložitějším režimem podle SZ, co do formy a obsahu, ale i vedení řízení, je režim povolovací, do něhož spadají stavby technicky náročnější, to znamená ty, které nelze podřadit pod režim volný nebo ohlašovací. I k vydání stavebního povolení, které souvisí s nemovitou kulturní památkou nebo nemovitostí podle § 14 odst. 2 ZSPP, je nutné závazné stanovisko orgánu státní památkové péče. Jsou dvě možnosti, jak ho obstarat. V prvním případě si ho stavebník obstará ještě před podáním žádosti o stavební povolení, pak má povinnost jej k žádosti přiložit. Ve druhém případě pak o závazné stanovisko požádá stavební úřad sám na základě žádosti o stavební povolení. Pokud bude znát stavebník názor dotčeného orgánu na jeho záměr, může poměrně přesně posoudit své šance na (ne)vydání povolení. „*Jestliže podaná žádost splňuje požadavky podle § 111 stav. z., požadavky dotčených orgánů nevyjímaje, vydá stavební úřad povolení (§ 115 stav. z.), které je správním rozhodnutím.*“⁶⁹ Do povolovacího režimu spadají např. novostavby v památkové zóně, rezervaci nebo ochranném pásmu nebo stavební úpravy pro změny v užívání stavby, které zasahují do nosných konstrukcí.

Závazné stanovisko orgánu státní památkové péče je nutné i k odstranění stavby, terénních úprav a zařízení, a to jak v případě povolení k odstranění podle § 128 SZ, tak i nařízení k odstranění podle § 129 SZ. V praxi pak bude nařízení k odstranění vydáváno především v souvislosti s terénními úpravami a se zařízeními.

SZ nejsou chráněny jen památky, ale i archeologické nálezy, a to ustanovením § 176. Pokud stavebník při postupu podle SZ narazí např. na nepředvídatelný archeologický nález je povinen to neprodleně oznámit stavebnímu úřadu a orgánu státní památkové péče (Archeologickému ústavu), zabezpečit jeho ochranu a přerušit práce.

---

⁶⁹ KLUSOŇ, J., ZÍDEK, M. Nový stavební zákon a změny zákona o státní památkové péči 1. díl. *Zprávy památkové péče*. 2006, roč. 66, č. 6, s 497–502. ISSN 1210-5538

5. Pozitiva a negativa současné památkové péče

Jako každá činnost člověka má i ochrana kulturního dědictví své silné a slabé stránky, jsou věci a činnosti, které se daří a přinášejí kýžené ovoce, a jsou věci, které se nedaří a je třeba na nich pracovat a snažit se o jejich zlepšení.

Spousta negativ vychází ze současného zákona č. 20/1987 Sb., který mohl být v době svého vzniku považován za moderní právní předpis, ale rozhodně nebyl připraven na změny, které nastaly sotva dva roky po jeho účinnosti. Zákonodárce se snažil se změnami vyrovnat množstvím novel, ale ne vždy se to bohužel dařilo. Odborná veřejnost i vlastníci památek dlouhá léta (či spíše desetiletí) volají po novém památkovém zákoně. V současné době je situace taková, že nový památkový zákon nemáme, musíme si vystačit se starým, místy již silně překonaným, a čekat, co nového přinesou další měsíce nebo roky.

Velkým a velmi často vytýkaným problémem je tzv. dvojkolejnost (viz výše). Vzhledem k tomu, že NPÚ je odborná organizace zřízená za účelem výkonu a koordinace veškeré odborné činnosti v oboru státní památkové péče, je zarážející, že její odborné vyjádření není pro správní orgán státní památkové péče závazné. Pokud je závazné stanovisko odlišné od vyjádření NPÚ, měl by mít orgán státní památkové péče stanovenou povinnost odůvodnění a provedení jiného důkazu (např. znalecký posudek) pro podporu svého stanoviska. Písemné vyjádření NPÚ je fakultativním znakem (viz kapitola 4.1.) pro vydání závazného stanoviska, což znamená, že NPÚ je v tomto procesu podstatě odstaven na „vedlejší kolej“, a to by se mělo zcela určitě změnit. V novém památkovém zákoně by měla být stanovena závaznost vyjádření NPÚ, pak by ale nastala situace, kdy vyjádření by bylo závazné pro stanovisko a stanovisko zase pro rozhodnutí, tedy jakási duplicita závazností. Svěřit rozhodovací pravomoc jen NPÚ také není řešení, protože by pak byl zahlcen žádostmi. Možná by stálo za úvahu rozšířit pracoviště NPÚ i do obecních úřadů s rozšířenou působností a těm pak svěřit rozhodovací pravomoc.

Výkon památkové péče v kompetenci obecních úřadů s rozšířenou působností (dále jen „OÚ“) a krajských úřadů se také stává terčem kritiky. OÚ převzaly správu na úseku památkové péče po okresních úřadech 1.1.2003. A právě ve správních řízeních dochází velmi často k pochybením, OÚ vydávají rozhodnutí, ke kterým nejsou ZSPP vůbec zmocněny, stanoviska k objektům, které památkovou ochranu nepoživají, stanoviska ke změně užívání kulturní památky, ačkoli není podle § 14 odst. 1 potřeba nebo vydávají závazná stanoviska podle stejného paragrafu, i když o něj nezažádal vlastník kulturní památky, který je jako jediný podle zákona k tomu oprávněný. OÚ mají podle ZSPP i jiné kompetence, než jen vydání závazného stanoviska, ale využívají je zřídka. Např. podle ustanovení § 11 odst. 2 může OÚ zakázat vlastníkově kulturní památky činnost, která by mohla způsobit nepříznivé změny stavu památky, jejího prostředí nebo jejího zachování. OÚ by se měly zaměřit i na koordinační, osvětovou a informační činnost. Pro zjištění skutečného stavu věci je podstatné ohledání na místě, při rozhodování není OÚ vázán jen návrhy účastníků, ve kterých jsou i záměrně uváděny nepravdivé skutečnosti, ale musí si sám zjistit, v jakém stavu daná nemovitost skutečně je, a ne rozhodovat od stolu, jak se často děje. Na OÚ jsou při výkonu správy památkové péče kladeny poměrně velké nároky, což je dobře vzhledem k tomu, jaké hodnoty mají chránit, je ale třeba, aby disponovaly dostatečným počtem pracovníků s odpovídajícím vzděláním a zkušenostmi. Krajské úřady mají činnost OÚ kontrolovat, v jednotlivých krajích se tak ale děje různě. Někde je kontrola pravidelná a dostatečná, jinde vůbec žádná. Organizace státní památkové péče je rozvrstvena do všech úrovní státní správy od MK až po obce, přesto asi úplně nejdůležitější a ta nejvíce viditelná je správa OÚ, která by měla být více kontrolována a taky podpořena, co do zázemí a odbornosti.

Kritiku vzbuzuje i účelové prohlašování věci za národní kulturní památku. Dělo se tak především proto, aby některé státní objekty nemusely být v restituci převedeny zpět na původní majitelé. Samozřejmě většina národních kulturních památek si toto označení plně zaslouží a jejich kulturní hodnota je nevyčísitelná, ale u některých je toto tvrzení více než pochybné (např. hrad Kokořín). Nový památkový zákon by tak podle některých měl zrušit kulturní památky a národní kulturní památky a vytvořit zcela nové pojetí. I ostatní evropské státy od pojmu národní kulturní památky již upustily.⁷⁰

Státní památková péče je velmi úzce spojena s penězi, kterých je bohužel většinou nedostatek. Propastný je rozdíl mezi náklady na ochranu, obnovu a rozvoj a prostředky, které jsou skutečně k dispozici. Příjmy lze získat především z cestovního ruchu, přestože nemáme hory ani moře, je Česká republika velmi oblíbeným místem zahraničních turistů především pro kulturně poznávací zájezdy. I v návštěvnosti památek je pořád co zlepšovat. Zatímco některé jsou turisty přímo přeplněny, v podstatě až na hranici možností dané památky (Pražský hrad, Karlštejn, Český Krumlov), u jiných zdaleka není vyčerpán jejich návštěvnický potenciál a určitě by stálo za úvahu, jakým způsobem přilákat další návštěvníky. Ovšem ne všechny příjmy z cestovního ruchu jsou zpětně dávány na údržbu a opravu památek. Další prostředky jsou získávány ze státního rozpočtu a evropských fondů.

Památky jak movité, tak i nemovité jsou ohroženy i kriminalitou, a to nejen krádežemi nebo vandalstvím, ale i různými spekulacemi s převodem nemovitostí nebo vývozem kulturních památek bez předchozího souhlasu ministerstva za účelem výhodnějšího prodeje v zahraničí.

---

⁷⁰ HÁJEK, T. *Návrh koncepce reformy památkové péče z pohledu Národního památkového ústavu*. Citováno dne 6.2.2011. Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/narodni-pamatkovy-ustav/edicni-cinnost-npu/odborne-clanky/odborne-clanky-2006/navrh-koncepce-reformy-pamatkove-pece/>

Velmi pozitivně lze hodnotit vznik občanských sdružení a různých jiných seskupení, která se svými aktivitami snaží rekonstruovat a oživovat památky, u kterých stát a jeho ochranná funkce selhala. Podařilo se tak již zachránit spoustu památek a pro další památky je to do budoucna velká naděje. Velkým plusem je i vzrůstající zájem veřejnosti o osudy památek, týká se to spíše těch v jejich bezprostředním okolí, ale i to je krok správným směrem.

Závěr

Lidstvo se již odedávna pokoušelo zachovávat ta nejkrásnější a nejcennější díla pro další generace, ale teprve v naší době dosáhla tato snaha vrcholu. Současná péče o kulturní dědictví je propojením organizačních, ekonomických a legislativních opatření, která navazují na hospodářský a společenský vývoj.

Ačkoliv má památkové péče v České republice svoje kořeny již v Rakousku–Uhersku, prvním samostatným právním předpisem byl až zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů. Současná právní úprava, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zahrnuje ochranu movitých, nemovitých i archeologických památek.

Vlastnit a užívat kulturní památku by měla být prestižní záležitost, na kterou by měl být vlastník pyšný, bohužel v České republice je to vnímáno spíše jako problém a zátěž. Vliv na to má především určitá nekoncepčnost organizace památkové péče (viz. „dvojkoľejnosť“) a mnohdy zbytečná složitost procesu obnovy památek. Vlastník může nabýt dojmu, že jeho vlastnictví je spíše na obtíž než k užítku, a pak dochází k obcházení zákona (např. obnova bez předepsaných povolení).

Při ochraně nemovitých kulturních památek je úzce propojena činnost orgánů státní památkové péče a orgánů územního plánování a stavebních úřadů, jejich vzájemné vztahy mohou být složité. Především vzhledem k označení úkonu dotčeného orgánu jako závazného stanoviska, i když se v některých případech jedná o rozhodnutí. Podle předchozích právních předpisů (zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů) a zavedenou praxí se jednalo o samostatné řízení a samostatné rozhodnutí, které mělo i odpovídající právní účinky (právní moc, vykonatelnost, přezkoumatelnost), i když bylo nazýváno

závazným stanoviskem. Nový správní řád, zákon č. 500/2004 Sb., zavedl pojem závazného stanoviska jako podmiňujícího správního aktu. V souvislosti s novým stavebním zákonem, zákon č. 183/2006 Sb., bylo až do novely ZSSP, která vložila § 44a, postavení dotčených orgánů státní památkové péče komplikované. I dnes ale velmi záleží na stále se vyvíjejících metodikách a doporučeních ministerstev a na zavedené praxi.

Pokusy o vytvoření nového přepisu probíhají od roku 1989, nyní, když je nový správní řád i stavební zákon již praxí zavedený, by měl konečně být vydán i nový památkový zákon, který by lépe respektoval současné společenské klima. Je ovšem důležité, aby v něm, jako v některých předchozích pokusech, nebylo rezignováno na ochranu památek ve prospěch ochrany vlastnictví.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

JEMELKA, L., PONĎĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád: komentář*. 2. vyd. Praha : C.H.Beck, 2009, 640 s., ISBN 9788074001574

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání Praha : C.H. BECK, 2006, 822 s. ISBN 8071794422

ONDRUŠ, R. *Správní řád. Nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Vydání neuvedeno. Praha : Linde Praha, a.s., 2005, 515 s. ISBN 80-7201-523-0

PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. 7. doplněné a aktualizované vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2007, 418 s. ISBN 978-80-210-4276-6

RIEGEL, A. *Moderní památková péče*. Přel. I. Hlobil. Praha : Národní památkový ústav, 2003. 172 s. ISBN 80-86234-34-7

VEDRAL, J. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Polygon, 2006, 1042 s. ISBN 80-7273-134-3

VINTER, V. *Úvod do dějin a teorie památkové péče*. 1. díl. 2. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1982, 251 s. ISBN neuvedeno

VINTER, V. *Úvod do dějin a teorie památkové péče*. 2. díl. 2. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1982, 259 s. ISBN neuvedeno

ZÍDEK, M. - KLUSOŇ, J. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha : ABF, 2005, 248 s. ISBN 80-86905-10-1

Právní předpisy:

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavních zákonů

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998

Soudní rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.08.2009, čj. 7 As 43/2009.

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21.10.2008, čj. 8 As 47/2005.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.05.2009, čj. 2 As 3/2009.

Internetové zdroje:

www.npu.cz

www.pamatkovapece.cz

www.mmr.cz

www.nssoud.cz

Časopisy:

KLUSOŇ, J., ZÍDEK, M. Nový stavební zákon a změny zákona o státní památkové péči 2. díl. *Zprávy památkové péče*. 2007, roč. 67, č. 1, s 53–59. ISSN 1210-5538.

KLUSOŇ, J., ZÍDEK, M. Nový stavební zákon a změny zákona o státní památkové péči 1. díl. *Zprávy památkové péče*. 2006, roč. 66, č. 6, s 497–502. ISSN 1210-5538

Sborníky:

KAIGL, J. *Památková péče. In Sborník statí o kultuře v letech 1998-2003.* 1. vyd., Praha: Ministerstvo kultury ČR, ISBN 80-7068-180-2

HORYNA, M. *Úvod. In Dějiny umění v české společnosti: otázky, problémy, výzvy.* Argo, 2004, 273 s., ISBN 80-7203-624-6

Zusammenfassung

Die Denkmalpflege stellt eines der wichtigsten Fächer der staatlichen Verwaltung dar, denn es ist sehr bedeutend, das Kulturerbe zu pflegen, das von unseren Vorfahren für zukünftige Generationen erhalten wurde.

Der Denkmalschutz und die Pflege über die Sehenswürdigkeiten sind in der Tschechischen Republik langjährig geankert, deren Tradition schon seit der Existenz des Staates Österreich-Ungarn überliefert wird, als die für den Denkmalschutz des Kulturerbes ersten zuständigen Verwaltungsorgane entstanden. Der große Aufschwung wurde mit dem Werk von Alois Riegel *Der Moderne Denkmalkultus*, Essen und seine Entstehung im 20. Jahrhundert verbunden. Trotzdem die Denkmalpflege und der Denkmalschutz seit dem 19. Jahrhundert entwickelt wurden, das historisch erste Gesetz über das Kulturerbe wurde in Kraft erst im Jahre 1958 gesetzt, G. Nr. 22/1958 GBl., über das Kulturerbe in der Fassung der späteren Rechtsvorschriften. Dieses Gesetz war bis 1987 gültig, als ein gegenwärtiges Gesetz, Nr. 20/1987, Gbl. über die Staatsdenkmalpflege, in der Fassung der späteren Rechtsvorschriften beschließen wurde. Im Hinblick auf seine Entstehungszeit, auf die Änderungen in der Gesellschaft, die passiert sind, sollte der Denkmalpflege das neue Gesetz eingebracht werden. Dies beweisen auch die vielfältigen Novellierungen des obengenannten Gesetzes. Unsere Gesetzgeber sind leider nicht fähig, mehr als zehn Jahre, eine neue Gesetzesvorlage zu beantragen und zu verabschieden.

Das Gesetz Nr. 20/1987 GBl., über die Staatsdenkmalpflege enthält sowohl die materiellrechtliche Problematik, als auch die verfahrensrechtliche Problematik. Daraus folgt, dass in dieses Gesetz die Rechte und Pflichten der Eigentümer, Verwalter, Benutzer, der Staatsorgane, u.a., nicht nur die institutionelle Gewährleistung der Staatsdenkmalpflege, die Maßnahmen für die Pflichtverletzung, sondern auch die gesetzliche Bestimmung für die archäologischen Funde einbezogen werden.

Die kulturellen Denkmäler werden in die beweglichen Denkwürdigkeiten und in die unbeweglichen Denkwürdigkeiten geteilt. Solche Denkmäler, die den bedeutendsten Zusammenteil des nationalen Kulturerbes repräsentieren, wurden von der Regierung als nationale Kulturdenkmäler erklärt. Durch die Existenz der Denkmalschutzgebiete, Denkmalzonen und Denkmalschutzstreifen werden die Denkmäler abgerundet geschützt.

Die sehr wichtige Funktion erfüllt das betreffende Organ der Staatsdenkmalpflege. Der Begriff das betreffende Organ wird durch den Paragraph § 136 kodifiziert, G. 500/2004 GBl., die Verwaltungsordnung in der Fassung der späteren Rechtsvorschriften. Durch das Gesetz über die Staatsdenkmalpflege wird der Denkmalschutz dem Organ der Staatsdenkmalpflege anvertraut. Im Falle, dass das die Denkmäler betreffende Verfahren vor anderem Verwaltungsorgan (z.B. Baubehörde) geführt wird, ist das Organ der Staatsdenkmalpflege als ein betreffendes Organ genannt. Durch das betreffende Organ können die z.B. rechtsverbindliche Einstellungen nach dem Paragraph 149, G. Nr. 500/2004 GBl. erlassen werden, die für das entscheidende Organ rechtlich verbindlich sind oder es handelt sich um die Einstellungen – sog. Rechtsstandpunkte, die nicht rechtlich verbindlich sind und meistens im öffentlichen Interesse in vorgegebener Kompetenz eines Organs ergehen gelassen werden. Im neuen Baugesetzbuch Nr. 183/2006 GBl., über die Raum- und Bauordnung, existiert das Rechtsinstitut der koordinierten rechtsbindlichen Einstellung, die im solchen Falle erlassen wird, wenn dieselbe Behörde zum Schutz eines öffentlichen Interesses bestimmt wird.

In der Gesetzhandlung über die Staatsdenkmalpflege gehören die rechtsbindlichen im Regime des Paragraphs § 14 (Renovierung der Denkmäler) erlassenen Einstellungen zum Wichtigsten. Durch das betreffende Organ werden entweder die rechtsbindliche Einstellung nach dem Paragraph § 149, G. Nr. 500/2004 GBl., im Falle, dass an seinen Standpunkt das Verfahren vor der Baubehörde angeknüpft wird, oder der rechtbindliche Standpunkt als selbstständige

Entscheidung, und zwar, in der Angelegenheit, in der es der Behörde nicht zuständig ist, zu entscheiden, ergehen gelassen werden. Der rechtsbindliche Standpunkt nach § 149 wird meistens erlassen werden, falls um die Liegenschaften geht, nach § 14, Abs. 2, G. über die Staatsdenkmalpflege. Im Gegenteil dazu, zu der selbstständigen Entscheidung kommt bei der Renovierung der beweglichen Kulturdenkmäler.

In den Fällen, in den um die Kulturdenkmäler geht, kommt es sehr oft zum Abbau der Besitzbefugnisse zugunsten der öffentlichen Interessen. Es ist sehr wichtig, zugleich auch schwierig, das Verhältnis zwischen dem Privatinteresse und dem öffentlichen Interesse zu finden, damit es nicht zum Vermögensnachteil der Eigentümer kommt, nicht zum Erbschaftsnachteil.

In den letzten Jahren wurden die Bürgervereinigungen und andere verschiedene Gruppen auch zu der Renovierung der Denkmäler eingeladen. Es ist gelungen, die Denkmäler, bei den der staatliche Denkmalschutz versagt hat, zu retten. Für die Zukunft bedeutet die Tätigkeit solcher Vereinigungen eine große Hoffnung für andere Denkmäler.

In Folge unserer reichen und bunten historischen Vergangenheit ist das Denkmalsfond des Tschechischen Republik sehr bedeutend und umfangreich. Es besteht aus den vielen wunderbaren Denkmälern, die man werthalten und schützen sollte, denn sie eine unserer wenigen Devisen in der Welt sind.